

Lui Dan Condurache nu-i vine a crede

Scrisoare despre „O scrisoare pierdută“

Leopoldina Bălănuță se pregătește să devină Dandanache

Cel „felicitar“ prin această fotografie se numește... stimabilul Silviu Purcăreț

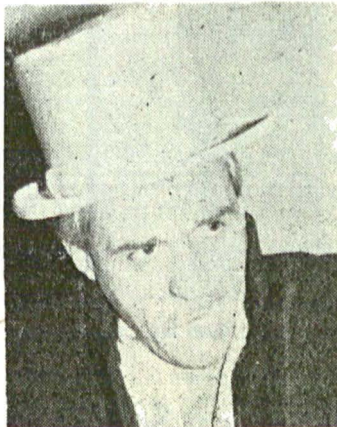

Stimate domnule Caragiale,
Cunosc curiozitatea pe care o aveți pentru tot, interesul pe care l-ați arătat întotdeauna „distribuției“ la piesele dv. Aceste două chestiuni, împreună cu respectul și admirațiunea pe care vi le port, mă determină să vă trimit această scrisoare sub forma unui modest serviciu informativ în legătură cu o recentă premieră a uneia din scrierile dv. dramatice. Este vorba despre piesa O scrisoare pierdută ridicată în scenă la Teatrul Mic din București.

La o sută patru ani distanță de data premierei (13 noiembrie 1884), Teatrul Mic din București „îndrăznește“ o nouă montare a capodoperei dv. Ea s-a dat la lumina rampei în seara zilei de sâmbătă, 23 aprilie 1988, în prezență „familiei“ teatrului, cum e tradiția mai nouă. A fost sală arhiplină, multă simpatie și înțelegere pentru efortul depus.

Cum sint convins că acest paragraf inproductiv mai mult v-a incins nerăbdarea, mă grăbesc să vă fac anunțul distribuției, chiar dacă, personal, nu aveți de unde cunoaște aceste nume de actori noi. Iată-i, aproape în ordinea dictată de dv.: Mihai Dinvale (în Tipătescu), Leopoldina Bălănuță în travesti face pe Dandanache, Nicolae Iinică, pe Trahanache, Marian Rălea joacă pe Farsuridi acompaniat de Sorin Medeleni, care-l susține pe Brinzovenescu, iar Dan Condurache îl compune fericit pe Cațavencu. Ionescu e Constantin Bărbulescu, Popescu e făcut de Petre Moraru, în timp ce discipula par-

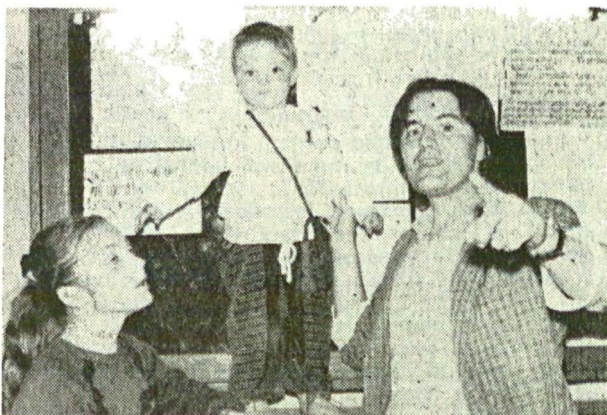
Directorul ziarului „Răcnetul
Carpaților” — Cațavencu,
alias Condurache Dan

Dinu Săraru calculează șan-
sele de succes

Zoe în oglinzi paralele

Rodica Negrea, cu soțul ei, Dinu Mano-
lache, și cu fetița lor, Ilinca

Tipătescu —
un prefect
cu ureche
fină
(Mihai
Dinvale)

Celățeianul turmentat (Gheor-
ghe Visu) „le vede” la șah

Eu, am, n-am treabă... (Marian Rălea și ceasurile lui)

titură a polițistului e susținută de Ion Chelaru. În Cetățeanul turmentat joacă Gheorghe Visu, în timp ce Rodica Neșea duce mai departe tradiția unor binecunoscute performanțe în rolul Zoe. Mai e la vioară Gabi Șbenghe și la grătar (adică grataragiul) Constantin Dinescu, roluri despre care vom mai spune unele ceva mai încolo. Grupul lui Cașaveniu e individualizat, în actuala distribuție: Iuliu Popescu îl face pe Popa Pripici, Marius Ionescu pe Dom Tăchiță, Ion Ion pe Petcuș, iar Ion Lupu pe Zapisescu; la fel și cel al lui Farsuridi, dar fără nominalizări, pentru că nu sînt nici în text Nicolae Irlm, Stamate Popescu, Irina Movilă, ultima, studentă încă, bineînțeles la teatru. În fine, seciori și Jete în casă, Coca Bloos, Ozana Oancea, tot studentă, Cristian Tirlea și copiii Radu și Bogdan Bărbulescu, precum și alegătorii, cetățenii și publicul din diverse scene alcătuit din vreo treizeci de figuranți.

Cum puteți lesne observa, stimate maestre, cele citeva „nuanțări” de la capitolul distribuție privesc, mai ales, extragerea unor personaje din text, deci nume pomenite în dialog, și punerea lor în valoare scenică, în scopul mărturisit de regie de a da culoare, pregnanță găștilor, adică partidulelor care se înfruntă teatral. În aceeași idee au apărut și vioristul și grataragiul: pentru a face teză din zeflemea, Originală e și distribuirea unei actrițe (de talia Leopoldinei) în rolul Dandanache: dumnezei îl face de minune pe stimabilul ramolit, dar e de văzut ce vor spune apărătorii tradiției „rolurilor din Caragiale”, despre care dv. trebuie să aveți oarece știință. De la Mateescu, pe care l-ați iubit atât, trecînd prin Ștefan Iulian, celebru în Pristanda, prin Petrescu, Catopol, Niculescu, Ion Brezeanu, Aristizza Romanescu, apoi, mai aproape de noi, Marcel Angheliescu, Giurgaru, C. Bărbulescu, Cella Dima, Vasiliu-Bîrlig, venînd și mai aproape, la Toma Caragiu, Colescu și alții, teatrul românesc a creat un fel de monopol al „rolurilor Caragiale”. Să vedem cît de mult vor „priza” cetățenii-intelectuali, iubitorii de teatru, spargerea acestor tipare.

Sincer să vă spui, nene Iancule, noi sîntem pentru progres, chiar dacă asta presupune să se mai schimbe una-alta, prin părțile neesențiale, ca să vă aluzionăm. Vă știm o structură clasică, stimate maestre, așa că n-am mai insistat — glumind — pe tema asta. Mai repede am trece spre text, unde cred că vă interesează dacă s-a mișcat ceva. Vă asigur, sub cuvînt de onoare, că nu s-a mișcat nimic esențial, deși — pe ici-pe colo — au fost și niscaiva păreri că „să se”.

Aici facem un punct de onoare din atitudinea direcțiunii teatrului, reprezen-

tată de stimabilul Dinu Săraru (coleg de pană atentă cu dv., dar ceva mai tînr) și din cea a direcției de scenă, prin persoana stimabilului Silviu Purcărele, care s-au luptat cu ardoare pentru respectarea spiritului Caragiale. În această privință a existat unanimitatea de punct de vedere și la grupa de actori.

Chiar aș insista pe acest fapt, reproducînd o intervenție de final de repetiție care a aparținut lui Dinu Săraru, după ce se constatase că unii actori tratează superficial „textul”. Zicea vocea direcțiunii: „Nu putem să venim noi — vorba lui nenea Iancu — intelectualii tineri, grupul independent, și să nu dăm corect replicile lui Caragiale. Vom accepta orice se va scrie și se va spune despre acest spectacol, numai un singur lucru nu avem voie să lăsăm să se constate: că nu dăm corect replicile marelui Caragiale. Gîndiți-vă ce sabie uriașă stă deasupra capului dv.: să rămînem în istoria teatrului românesc drept cei care greseau replicile lui Caragiale”. Am zis, și trecem mai departe.

Am auzit la o repetiție vorba cuiva, nu spui ține, persoană importantă. Zicea acela: „Piesa asta nu va ieși bine pentru că spiritul lui Caragiale îl va învinge pe Caragiale”. Halal. Căci dacă e vreun motiv pentru care să stimăm, încă o dată, întreprinderea Teatrului Mic, atunci ea vine de aici: de la demonstrația că valoarea operelor dv. e una și alta e epoca pe care ați prins-o în ea și despre care a rămas vorba, proastă, că ar fi „a lui Caragiale”. A nu se confunda „spiritul Caragiale” cu spiritul lumii pe care a prins-o el în piesă, disprețuindu-i tarele: asta vrea să ne zică, bine, premiera de la Mic. Băscălia, farsa, imoralitatea, superficialitatea, toate în fum de grătar și scrișăială de lăutari, nu sînt ale lui Caragiale, ci ale lumii pe care a „eternizat-o” el.

Ca să vedeți, stimate maestre și după o sută de ani, și după ce ați devenit un clasic al culturii românești, noi tot ne mai aprîndem întru apărarea ideilor dv. Adevărul este că merită să participați la un război cîștigat de multă vreme...

Dar să ne mai întoarcem, iar, la chestiune.

În scenografia semnată de Maria Miu, funcțională în ultima ei variantă, de carton (în prima, de lemn, s-au îndoit stîngile la ridicarea la pod a decorului), capitala de județ a primit și o interesantă coloratură sonoră: urlete și lătrături de ciini, chiar în haite, sunete de clopoței, clopote și pendule, citeva tratări „celeste”, spre final, rare în alte variante ale acestei montări. Vă scriu despre toate acestea, la care aș pune și niște note mai speciale la unele costume (din păcate nu la toate),

ca să vă faceți o idee despre numeroasele dezbateri care au avut loc în acest harnic și talentat colectiv pe ideea realizării unui eveniment. Cum vedeți, opera dv. oblișă. Și aceste obligații, în primul rând ele, au făcut ca montarea de la Teatrul Mic să meargă încet, să ceară eforturi mari, chiar sacrificii, căci despre muncă n-are rost să mai vorbim, s-a muncit cu carul.

Văci aprecia, sint convins, mult mai obiectiv această „înscenare”, care s-a străduit să vă respecte convingerile, dacă o să vă scriu și despre câteva „dedesubturi”, din acelea pe care lumea din afara teatrului nu le cunoaște.

Mai întâi că la data primei repetiții cu O scrisoare pierdută, Cristina, fiica regizorului Purcărete (care fiică are acum trei ani), abia împlinise trei zile de la naștere. Un ceas viu care a ținut durata realizării acestui spectacol are și scenografa Maria Miu : se numește Serghei și a ieșit pe lume mult mai repede decât premiera despre care vă scriu. Ambii copii sint foarte reușiți, ceea ce dorim și spectacolului !

Acum însă e sărbătoare în Sărindar : megafoane transmiț pe stradă muzica epocii, „scrisoarea” are o ambientare superbă în fața teatrului și în hol (cum s-ar spune, spectatorii sint introduși în chestiune înainte de a da ochii cu „lumea” de pe scenă), s-a tras în câteva exemplare chiar și „Răcnetul Curpașilor”, ce mai, dacă-i bal, să-l facem ca lumea.

Una peste alta, proiectul direcțiunii (expus de Dinu Săraru : un Caragiale cu o trupă de tineret !) a prins viață. Cu cîte eforturi, cu cîte greutăți, cine-și va mai aminti peste timp ?

Iată că deja am început să uităm că primele repetiții au pornit „la rece” n-au reușit să încălzească atmosfera nici măcar tăvile de ceai trimise de director la scenă, protecție pentru vocile actorilor. Am uitat, între timp, că numeroasele indisponibilități cu care s-a luptat distribuția. Pristanda s-a schimbat de patru ori, Farfuridi și Brinzovenescu de vreo două... Adevărul este că și astăzi mulți regretă absența din scenă a lui Dinu Manolache — dar, ce să-i faci, sănătatea înainte de toate.

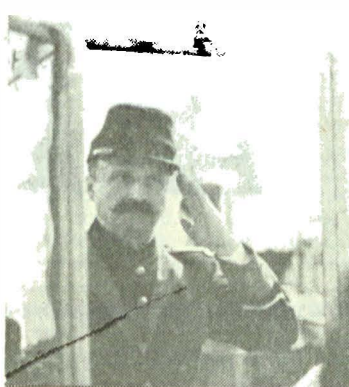
Profesoara Mariana Badea, director adjunct, ne-a mai spus și altele, din cele care se vor uita, și pentru că cei mai mulți nu le-au știut niciodată. Cum ar fi ? Păi, să zicem... despre Policolor, Mecanică fină, IAMRCT (!), Curtea sticlărilor, Electronica, Becuri Fieni, Azomureș, BATMB (!), ITB, ITTA, Monetăria statului, ICL Textila, Întreprinderea de năvoade Galați, ICL Tutunul, Centrala de medicamente, a mățășii, a humbacului, Postăvăria română, Flamura Roșie, Fabrica de geamuri Buzău, Apollo, Adesgø și

încă mulți alții, fără de care mărunțișurile, detaliile lumii lui Caragiale n-ar fi fost posibil de reconstituit. O echipă de pasionați — care nu apare în nici o distribuție, pe nici un afiș — e vorba de șefii de producție Ieremciuc, Stoian, Mandiuc, de cei de la organizarea spectacolelor, de contabilitate chiar, trecînd prin secretariatul literar și ajungînd pînă la pasionatul și harnicul Ovidiu Vișan (șofer de profesie și.. actor în piesă), toți s-au dat peste cap, au făcut ce era posibil (și uneori și ce părea imposibil) pentru ca dv., domnule Caragiale, și publicul care vă iubește, să nu simți că au trecut peste 150 de ani de la data cînd „se petrecea” acțiunea piesei. Știți că ultimul ceaprazar din București, care avea habar să mai facă chipturi a la 1850, a dispărut ? Și totuși, uniforma lui Pristanda e perfectă. Narghilele au mai face nimeni în România, pentru că nu mai fumcîm din ele. În piesă însă apare una : e realizată de talentații maeștri de la Curtea sticlărilor. Ceasurile lui Farfuridi, țoturile din care se servesc „partidele” în alegeri sînt toate comandă specială. La fel, alte unelte de lămat, căptușeli, baste, ciorapi, mănuși de dantelă -- pentru Zoe și compania.

Precum vedeți, domnule Caragiale, dv. ați descris o lume, de unul singur, și o lume întregă se străduiește astăzi să o reconstituie. Vă rog să considerați și aceste eforturi un semn al respectului pe care România de astăzi îl poartă marilor ei valori.

La întîlnirea dintre lumea creată de dv. și lumea de astăzi, la distanță de peste o sută și ceva de ani, s-au consumat multe secvențe care sint convins că v-ar fi interesat ca scriitor. Mă refer la cele din repetiții.

Ca în fiecare dimineață, Rodica Negrea n-are unde parca mașina în Sărindar. Mașinile s-au înmulțit mai rău decît trăsurile cu cai de pe vremuri, Mihai Dinvale și Ion Chelaru discută despre meciul retur Steaua — Benfica. Ajung la aceeași concluzie ca și ziarul „Sportul” : Steaua va face totul. Viața a dovedit că actorii nu se pricep la fotbal. Niște doamne se ceartă în hol, pentru invitații la premieră. Apare Leopoldina Bălănușă : spune „bună dimineața” ca pe o poczie de Nichita Stănescu, în care fiecare sens e prețos. De la etaj, de pe scări, Mariana Badea decide ceva care nu se înțelege. E gălăgie mare jos. Apare și Mitică Popescu, prieten cu toată lumea, care nu joacă în „scrisoare”. Fiind în timpul liber face propuneri adevărate : are bere la „Capitol”. E tratat cu refuz de întreaga distribuție. Deasupra scenei se sudcă un cazan care ar trebui să dea căldură. O va face, dacă o va face, la iarnă. Iată-l și pe Dan Condurache. Ceva nu e regulă. Copilul teribil (și talentat) al teatrului e terorizat de dv., domnule Cara-

Ion Chelaru :
Mă numesc
Pristanda,
Ordoñași,
coane
Fănică !

Urlă
„cîinii” lui
Mihai
Bengescu,
un veteran
din com-
partimentul
„sonorizare”

giale. Ce e, Dane ? Cum ce e ? Textul lui Caragiale e în cărțile de școală : dacă nu găsec un mod de a-l citi o să rîdă lumea de mine. Nu glumește. Mihai Bengescu, în strînta cabină de sunet a teatrului, a găsit soluția cu lătrăturile de cîini pune banda de-a-ndoașelea și sună perfect. Parecă și cîinii sînt mai răi așa. Apare dinamic, ducînd după el cîteva zeci de idei care se traduc în ordine repezi, Dinu Săraru. Prezența lui reclamă întotdeauna un Waterloo, un Borodino, o miză.

Începe repetiția. Actorii vin pe rînd, fiecare după cît de repede i s-a fiert cafeaua. Se jumează ca-n codru. Numărul unu e Purcărete, care, în calitate de regizor, jumează pe toată lumea. Cum facem finalul ? Voi cum vreți ? Cum zic tu... Nu v-ați mai gîndit ? Ba da, dar... Bine, plebicist ! Nu ride nimeni.

În rîcoarea din sală s-a instnauat un aer fierbinte : începe o nouă zi de luptă pentru eternizarea operei „dv., domnule Caragiale. La ea participă oameni care nu v-au cunoscut și care nu vă datorează altceva decît respectul de a vă socoti cel mai mare dramaturg român.

Sentimentul pe care l-am trăit, cîteva luni, participînd la repetițiile Scrisorii a fost unul unic : parecă veneam să vă înțitnesc. Și deși nu v-am văzut la nici o repetiție, am cerșitudinea că vă cunosc mai bine. Mulțumesc pentru acest sentiment trupei Teatrului Mic, tuturor celor numiți și nenumiți.

Aici încheie, și vă transmite respectuoase salutări, în numele celor despre care a scris,

Mihai TATULICI

Fotografii de
Codruța DRĂGOESCU

Scenă din
viața
figurației

Farfuridi (Marian Rălea -- dreapta) și Brinzovenescu (Sorin Medeleni) completează la ușa directorului

